

Opcat-inspektion av Kriminalvården, anstalten Brinkeberg, den 19–21 augusti 2024

Inledning och inspektionens syfte

På uppdrag av JO Katarina Pålsson genomförde byråchefen Anna Flodin den 19–21 augusti 2024 en oanmäld inspektion av Kriminalvården, anstalten Brinkeberg. Vid inspektionen deltog även experten i psykologi Knut Sturidsson, juristen Johanna Fransson samt rättsakkunniga Elin Schmid, Anna Sundström och Emma Söderberg Majanen.

Inspektionen är en del av JO:s verksamhet för att förebygga och identifiera samt analysera faktorer liksom förhållanden som kan innebära risker för tortyr och annan grym, omänsklig eller förnedrande behandling eller bestraffning av frihetsberövade personer, den s.k. Opcat-verksamheten. Opcat står för Optional Protocol to the Convention against Torture and other Cruel, Inhuman or Degrading Treatment or Punishment, dvs. det fakultativa protokollet till FN:s antitortyrkonvention. Länder som anslutit sig till protokollet har förbundit sig att inrätta ett nationellt besöksorgan som regelbundet besöker platser där personer kan hållas frihetsberövade. I Sverige fullgör JO uppdraget.

JO har återkommande granskat Kriminalvårdens hantering av överbeläggning och de konsekvenser som förhållandena kan få för de frihetsberövade. Beläggningssituationen är för närvarande ytterst ansträngd och förväntas vara det en tid framöver. Med anledning av situationen tillskapar myndigheten s.k. beredskapsplatser och planerar för dubbelbeläggning av celler i större omfattning än tidigare. JO Katarina Pålsson har därför beslutat att Opcat-verksamheten inom hennes ansvarsområde under år 2024 särskilt ska inriktas på att undersöka vilka följder och risker dubbelbeläggning i häkte och anstalt kan medföra för de frihetsberövade. En inspektionsserie med detta tema genomförs under året. De viktigaste iakttagelserna och samlade uppgifterna kommer tillsammans med JO:s rekommendationer senare att sammanställas i två rapporter.

Inspektionens genomförande

Inspektionen inleddes med att kriminalvårdschefen AA och kriminalvårdsinspektörerna BB, CC och DD kortfattat presenterade verksamheten samt redogjorde för den aktuella beläggningssituationen. Därefter förevisades anstaltens lokaler, bl.a. celler med platser för dubbelbeläggning. Delar av lokalerna fotograferades och det togs mått i två celler. JO:s medarbetare gjorde en översiktlig granskning av bl.a. beläggningslistorna, incidentrapporter och dokumentationen i daganteckningar om dubbelbeläggning. Vid inspektionen samtalade JO:s medarbetare med 20 intagna, varav 17 delade cell. Flera av dem hade under sin anstaltstid delat cell med mer än en medintagen. Det hölls också samtal med ett tjugotal anställda.

Enligt Kriminalvårdens årliga platsbeslut ska anstalten Brinkeberg från och med den 1 januari 2024 ha totalt 130 platser. Av dessa utgör 98 fasta platser och 32 beredskapsplatser (KV 2024-213). Vid inspektionen konstaterades att det totala antalet platser var 130 men med en fördelning om 94 fasta platser och 36 beredskapsplatser. Skillnaden kunde enligt anstaltsledningen förklaras med att en avdelning hade stängts och platserna där omfördelats inom anstalten. Utöver detta fanns även fyra extra celler som inte var bokningsbara. Dessa var belägna utanför avdelningskorridorerna. Under inspektionens första dag var 131 personer intagna i anstalten. Utifrån de uppgifter som lämnades om ordinarie platser och med hänsyn tagen till de extra cellerna uppgick beläggningsgraden därmed till ca 98 procent vid besöket. Borträknat beredskapsplatserna och de extra cellerna var beläggningsgraden ca 139 procent. Vid anstalten förekommer inte någon utökad inläsningstid i samband med den s.k. dygnsvilan (se 6 kap. 1 § kriminalvårdens föreskrifter och allmänna råd om fängelse [KVFS 2011:1], FARK Fängelse).

Inspektionen avslutades med en genomgång där företrädare för anstalten fick möjlighet att kommentera de centrala iakttagelser som JO:s medarbetare hade gjort vid inspektionen och att besvara frågor om en del uppgifter som då hade kommit fram. På det avslutande mötet deltog förutom de som närvarat vid det inledande mötet även kriminalvårdsinspektörerna EE och FF samt chefsstödet GG.

Protokollförare vid inspektionen var Johanna Fransson.

Protokollet har justerats den 21 oktober 2024 av byråchefen Anna Flodin.

Jag har tagit del av protokollet och kommer efter ytterligare inspektioner inom ramen för det aktuella temat att lämna mina rekommendationer.

2024-10-21

Katarina Pålsson

Dokumentet har fastställts digitalt och har inga underskrifter.